

100 éve született Szij Rezső helytörténeti vetélkedő

*„Szerencsésnek tarthatom magam, hogy szegénynek születtem,
s ezért hamar megtanultam mikor, s mire érdemes az időt „pazarolni” .
Hogyan lehet az időt, az egyetlen rendelkezésemre álló „tőkét” hasznosítani.”
/Szij Rezső/*

Beküldési határidő: 2015. szeptember 22.

A kitöltött feladatlapot az alábbi email címre kérjük elküldeni: vargane@iif.hu

1.

Szij Rezső református lelkész, író, művészettörténész volt. Páratlanul gazdag életutat járt be. A „bötű” tiszteletét vallomása szerint anyai nagypjától tanulta, aki egyszerű parasztember volt. Életének egy részét a Dunántúlon, Veszprém megyében töltötte.

Az alábbi dunántúli települések életének jelentős állomásai.

Írjátok le a települések neve mellé az évszámokat és hogy milyen események kötődnek hozzájuk!
(6 pont)

Mezőlak:

Pápa:

Pétfürdő:

2.

Az alábbi két kép, olyan budapesti intézményeket ábrázol, melyeknek éveken keresztül dolgozója volt.

Húzzátok alá a helyes választ! Írjátok le, hogy milyen munkakört látott el ezekben az intézményekben!

(4 pont)

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

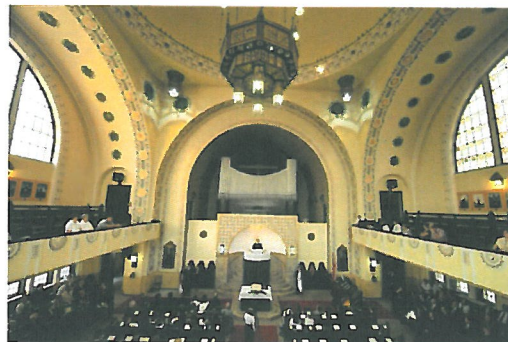
Országos Széchenyi Könyvtár

Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Károli Gáspár Egyetem

3.

Irodalmi érdeklődésű lévén tanárnak készült. A debreceni egyetemre való beiratkozáshoz szükséges tandíjat nem tudta előteremteni, ezért a pápai Református Teológiai Akadémia hallgatója lett. Itt aktívan bekapcsolódott a diákéletbe, 1934-35-ben a Pápai Kollégiumi Lapok szerkesztője. Harmadéves teológus volt, mikor megjelent az első könyve, melyet komoly könyvtári kutatások előztek meg. A mű első kiadását saját 300 pengős költségén nyomtatta ki.

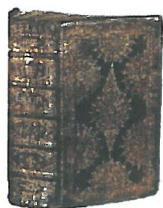
a,

Az alábbi részlet ebből a könyvből származik. A magyar nyomdászat és művelődés legkiemelkedőbb alakját mutatja be, aki Hollandiába indult, hogy teológiát tanuljon, emellett a nyomdász mesterséget is kitanulja. Felhagyott a teológiai tanulmányaival és a nyomdászatnak szentelte életét. Munkájával megszerzett vagyonát párját ritkító vállalkozás megvalósítására fordította.

„Votaképpen csak szerszámai voltak meg a metszéshez, az öntéshez szükséges drága anyag, papír, sajtó, úgyszólván minden hiányzott. Visszaút azonban számára nem létezett, tehát újabb nélkülözések következtek. Sokszor még kenyérre sem tellett. Önmegtagadása azonban csakhamar meghozta gyümölcseit: papírt vett, a bötűk készütek, azután megszerzett egy elárvult nyomdát is, majd bötűmintáit széjjelküldötte Európába, hogy fölhívja magára a figyelmet s nem eredmény nélkül. Már pénzért dolgozott, egyre-másra kapta a megrendeléseket. Mestersége mindegyre jobban jövedelmezett. Éjjel-nappal metszette a bötűket – mások napfényben – s nem riadt vissza a legnehezebb vállalkozástól sem. Egymás után kapta a különféle megbízatásokat. Lengyel-, Német- és Svédországból, Angliából tömegesen jöttek a megrendelések kereszténektől és zsidóktól egyaránt. Lassanként ő lett Amsterdam első nyomdásza. „

Írjátok le a híres tudós nevét (egyben a könyv címe is)!

(1 pont)

Az 1600-as évek végén a saját költségén, saját készítésű betűivel három magyar nyelvű könyvet nyomtatott ki Hollandiában. Kis formátumban készítette el a kiadványokat un. zsebkiadásban, azzal a céllal, hogy az olvasó bárhová magával vihesse, zsebében hordozhassa.

Melyik három műről van szó? Húzzátok alá a helyes választ!

(3 pont)

Szakats mesterségnek könyvetskéje, Biblia, Werbőczy István: Tripartitum, Szenci Molnár Albert zsoldárfordításai, az Új Testamentum, Siralmas Panaszi Istennek Kolozsváron fekvő nagy haragjáról...

Ezek közül az 1685-ben megjelent művét különlegesen szép kiadásban készítette el. A könyv első példányát elküldte Teleki Mihálynak (Erdély kancellárjának), aki elragadtatással vette kezébe és a szövegét is hibátlannak találta.

Írjátok le a mű címét! A könyvet „Aranyas” jelzővel illették. Miért?

(2 pont)

b.,

Könyvének illusztrációit Istenes-Iscserekov András - aki ekkor a budapesti Képzőművészeti Főiskola hallgatója volt- készítette. Ezek az illusztrációk egy klasszikus magasnyomó technikával készültek, melynek lényege, hogy a nyomtató részek - tehát maga a rajzolat - kiemelkednek a nyomódúc síkjából. A nem nyomó részeket, melyek a nyomaton fehérnek jelentkeznek a művész különböző késekkel és vésőkkel eltávolítja. Ennek a technikának egyik legnagyobb képviselője a XVI. század elején alkotó német művész Albrecht Dürer.

Milyen technikával készültek az illusztrációk? Karikázzátok be a helyes válasz előtt lévő betűt!

(1 pont)

- a. rézkarc
- b. fametszet
- c. könyomat (litográfia)

4.,

Ez a könyv mérföldkő volt Szij Rezső életében, mert készülése során ismerte és szerette meg a nyomdai munkát, megtanulta a könyvkészítés, könyvdíszítés technikáját. Később a szakma legkiválóbb képviselőitől tanulva alakította ki saját művészetét. Élete során több könyvkiadót is alapított.

1960-ban újjászervezte a Magyar Bibliofil Társaságot, mely a szép kiállítású, könyvművészeti szempontból is értékes könyvek kiadását vállalta fel.

A Magyar Bibliofil Társaság a 90-es években is újjáalakult. Keressétek meg a könyvtárunkban Zudor János: Romániából jöttem és Kurdy Fehér János: A nagy tudomány című könyvét, melyeket Magyar Bibliofil Társaság adott ki. A kolofonról írjátok le az egyik könyv jellemzőinek adatait! (papír, példányszám, betűtípus, tervezője)

(4 pont)

5.

Szj Rezső a rendszerváltás után 1991-ben alapított egy társaságot, melynek elnöke volt. Létrehozta a társaság könyvkiadóját, melynek irodalmi vezetőjeként dolgozott. A könyvkiadó több Várpalotáról szóló könyvet is megjelentetett.

A mellékelt képen a kiadó logóját láthatjátok. Írjátok le a kiadó nevét!

(1 pont)

6.

Pétfürdőn töltött évei alatt a Népművelési Intézet megbízásából a bányász hagyományok gyűjtésével kezdett foglalkozni. Az összegyűjtött anyagának egy része elhangzott a rádióban és bekerült az 1960-ban (2. kiadás 1996.) megjelent Várpalota című monográfiába.

Olvassátok el a bányász hagyományok című fejezetet a könyvből és válaszoljatok a kérdésekre!

Hogyan „ünnepelték” a két világháború között a bányászok a május 1-jét?

(2 pont)

A két világháború között és azt megelőzően a bányászok legnagyobb ünnepe Várpalotán a Szent Borbála Nap volt.

Írjátok le, hogy milyen programokkal ünnepelték ezt a napot?

(5 pont)

A felszabadulás után szeptember első vasárnapját nyilvánították hivatalosan bányásznappak. Napjainkban a városunkban több civil szervezet is közreműködik a Bányásznapi szervezésében. 2015-ben a 65. bányásznapot ünnepelték. A Várpalotai Hírek 2015. szeptember 9-i számában olvashattok az eseményről.

Írjátok le, hogy milyen programokat szerveztek az idei bányásznapi alkalmával?

(5 pont)

7.

Várpalota szellemi életének megindítója lett. Megerősödött a képzőművészet iránti érdeklődése. Közreműködött kiállítások rendezésében és katalógusok kiadásában (pl. Nagy Gyula, Kurucz D. István...) Több témakörben is írt könyveket a városról. Várpalota történelméről, műemlékeiről, hagyományairól, mezőgazdaságáról is írt.

Soroljátok fel 5 Várpalotáról szóló könyvének címét!

(5 pont)

8.

Várpalota városának jelentős dokumentumanyagot és képanyagot ajándékozott, melynek jelentős részét 1997-ben a Várpalotai Napok keretében ismerhette meg a város, a Thury várban megnyitott kiállítás keretében. A város rangos kitüntetéssel ismerte el munkásságát. Díszpolgári címet kapott.

Írjátok le az adományozás évét!

(1 pont)

9.

Pétfürdő község 2007-ben emléktáblát avatott Szij Rezső tiszteletére. Az emléktábla egykori otthonának falára került.

Keressétek meg az emléktáblát!

Másoljátok le az emléktábla szövegét!

(2 pont)

Írjátok le egykori pétfürdői otthona címét!

(1 pont)

Az 1. forduló feladatlapján elérhető maximális pontszám: **43 pont**

Ajánlott irodalom:

Kurdy Fehér János: A nagy tudomány. Budapest, 1990.

Szj Rezső: Várpalota. Fejezetek a város történelméből. Budapest, 1996.

Várpalotai Hírek, 2015. szeptember 9.

Veszprém megye kortárs életrajzi lexikon. Veszprém, 2001.

<http://helyismeret.ekmk.hu/lexikon/lexikon.php?betu=SZ>

Zudor János: Romániából jöttem. Budapest, 1990.

Az egyes feladatokhoz megoldásához az interneten is találtak segítséget.

Az 1. forduló feladatlapján elért pontszám: